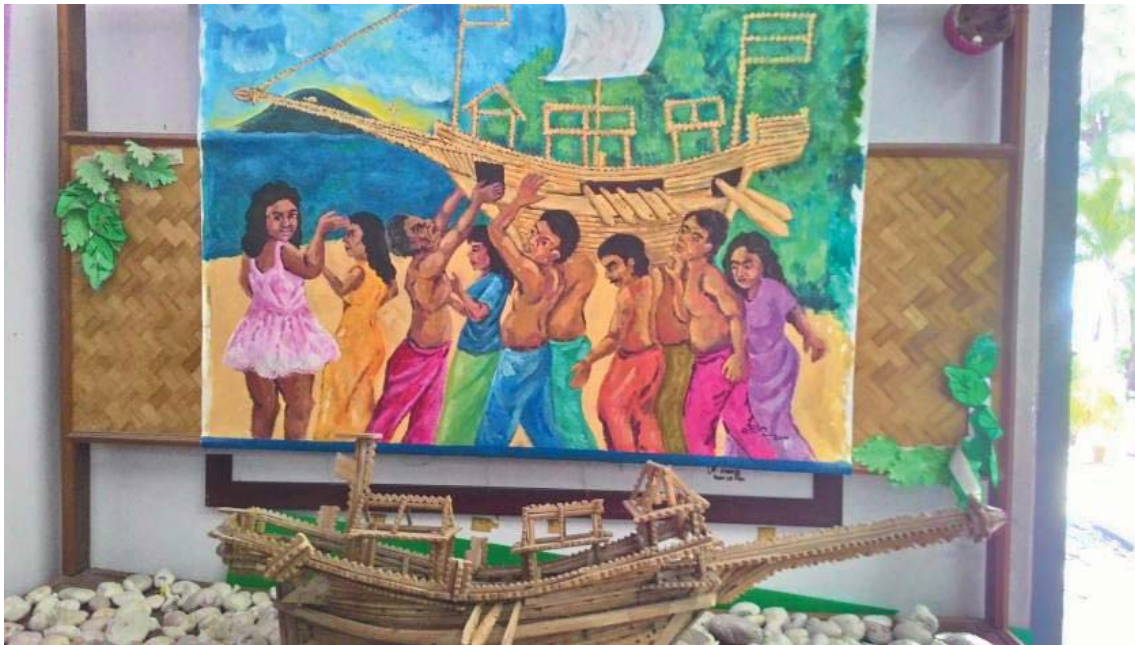

ประวัติและจุดสนใจบนเส้นทางวัฒนธรรม ชุมชนอุรักลาไวย์ เกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล

โครงการนำร่องอันดามัน
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมษายน 2559

ประวัติและจุดสนใจบนเส้นทางวัฒนธรรม ชุมชนอุรักลาไวย์ เกาะหลี่เป๊ะ จังหวัดสตูล

จัดทำโดย	ชุมชนอุรักลาไวย์เกาะหลี่เป๊ะ ร่วมกับโครงการนำร่องอันดามัน และหน่วยวิจัยชนพื้นเมืองและทางเลือกการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ข้อมูลโดย	ชาวอุรักลาไวย์เกาะหลี่เป๊ะ จังหวัดสตูล
กองบรรณาธิการ	นฤมล อรุโณทัย พลาเดช ณ ป้อมเพชร อุษา โคตรศรีเพชร กิ่งแก้ว บัวเพชร
สนับสนุนโดย	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
จัดพิมพ์	พิมพ์มือครั้งที่ 1 จำนวน 20 เล่ม พ.ศ. 2559

หากมีข้อติชมหรือเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูล กรุณาติดต่อ
โครงการนำร่องอันดามัน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์ 0-2218-7366, 0-2218-7376
โทรสาร 0-2255-2353
<http://www.facebook.com/ChaoLayNetwork>

คำนำ

เกาะหลีเป๊ะ เป็นเกาะที่อยู่ทางด้านใต้สุดของประเทศไทย อยู่ห่างจากฝั่ง 62 กิโลเมตร เป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะอาดัง ราวีซึ่งสภาพใต้น้ำสวยงาม น้ำทะเลใสแจ๋ว มีปะการังและปลาที่หลากหลาย ส่วนบนบกก็มีป่าที่สมบูรณ์ มีน้ำตกและลักษณะทางธรรมชาติที่น่าสนใจ ในปี พ.ศ. 2557 เกาะหลีเป๊ะได้รับการคัดสรรโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ให้เป็นหนึ่งในสิบของจุดหมายในฝันของไทย หรือ Thailand Dream Destination ทำให้คนไทยและคนต่างชาติจากไกลๆ ก็ฝันอยากจะมาเยือน

การท่องเที่ยวที่เกาะหลีเป๊ะเจริญเติบโตขึ้นมากในระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา มีการสร้างโรงแรม รีสอร์ท ร้านค้า ร้านดำน้ำ บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ แต่นักท่องเที่ยวแทบจะไม่มีโอกาสได้รู้จักชนพื้นเมืองบนเกาะและไม่ได้เห็นภาพว่าการเติบโตนี้มีส่วนเบียดชุมชนพื้นเมืองและพื้นที่สาธารณะอย่างไร ทั้งๆ ที่ชนพื้นเมืองกลุ่มนี้มีบทบาทเกี่ยวกับการปักปันเขตแดนระหว่างไทยและบริติชมาลายาในช่วงรัชกาลที่ 5

การเก็บข้อมูลเรื่องราวประวัติชุมชน และค้นหาจุดสนใจที่จะเป็นจุดสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งการ

บันทึกภูมินามที่เป็นภาษาอุรักลาไวย์ อาจจะช่วยทำให้ “คนนอก” ไม่ว่าจะ
จะเป็นนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ และผู้มาเยือนอื่นๆ เห็น
ความสำคัญของวิถีวัฒนธรรมและประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และร่วม
เป็นหนึ่งในความพยายามที่จะช่วยปกป้องชุมชนและวัฒนธรรมที่
เปราะบางนี้ไม่ให้เสื่อมสลายไปมากกว่านี้

ประวัติและจุดสนใจบนเส้นทางวัฒนธรรมชุมชนอุรักลาไวย์เกาะ
หลีเป๊ะ จังหวัดสตูล เป็นผลงานที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน
อุรักลาไวย์เกาะหลีเป๊ะ และโครงการนำร่องอันดามัน สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการสนับสนุนของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
(องค์การมหาชน)

งานนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุด “ประวัติและจุดสนใจในชุมชน” ซึ่ง
พัฒนาเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในมรดกวัฒนธรรม ข้อมูลความรู้นี้
สามารถจะพัฒนาไปเป็นเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งนำไปสร้างเสริมให้
เกิดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านนิเวศวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
ช่วงเวลาปัจจุบันที่หลายชุมชนและบริเวณใกล้เคียงกำลังได้รับอิทธิพลและ
เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งมีผล
ต่อเนื่องกับทั้งชุมชนและระบบนิเวศท้องถิ่น

คณะผู้จัดทำหวังว่าผลงานร่วมในชุดนี้จะเป็นสิ่งจุดประกายให้เกิดพลังในการฟื้นฟูวิถีชีวิตให้สมดังเจตนารมณ์ของมติคณะรัฐมนตรีเพื่อการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล 2 มิถุนายน 2553 เพราะงานที่หนักหน่วงนี้คงจะไม่สามารถทำได้โดยความพยายามของภาครัฐเพียงส่วนเดียว ชุมชนเจ้าของวัฒนธรรมเป็นผู้รู้และผู้ลงมือกระทำที่ดีที่สุดในเรื่องการสร้างสำนึกทางวัฒนธรรม และหากมีการนำข้อมูลไปขยายผลต่อในการเรียนรู้ของหลายส่วนในสังคม ก็จะเป็นการส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ในเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ในที่สุด

นฤมล อรุโณทัย

พลาเดช ณ ป้อมเพชร

อุษา โคตรศรีเพชร

กิงแก้ว บัวเพชร

สารบัญ

คำนำ	01
ส่วนที่ 1 ประวัติชุมชนชาวอุร็กลาไวย์ที่เกาะหลีเป๊ะ-อาดัง	02
● ชาวอุร็กลาไวย์แห่งชายฝั่งอันดามันตอนล่าง	03
● การตั้งถิ่นฐานอย่าง “เป็นทางการ”	04
● การเปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือ	05
ส่วนที่ 2 จุดสนใจ-เส้นทางวัฒนธรรมชาวอุร็กลาไวย์เกาะหลีเป๊ะ	06
● จุดที่หนึ่ง บ่อหิน –แหล่งน้ำจืดที่ไม่มีวันแห้ง	07
● จุดที่สอง สู่สาน	08
● จุดที่สาม แจบาลัย และศาลไต่ชะฮีรี	09
● จุดที่สี่ ตูโป๊ะ อาใต้ หรือบ้านบน	10
● จุดที่ห้า ตูโป๊ะ หรือ หมู่บ้าน	11
● จุดที่หก ตูโป๊ะ ฮาตุ	12
● จุดที่เจ็ด โรงเรียน- พื้นที่สาธารณะสุดท้าย?	13
● จุดที่แปด ปาดัก หรือทุ่งหญ้าคา	14
● จุดที่เก้า กอซี เอแคง หรือสี่ช่อง	15
● จุดที่สิบ อูเส้น	16

● จุดที่สิบเอ็ด โปสท์ Hope of Lipe	17
● จุดที่สิบสอง ถนนคนเดิน	18
● จุดที่สิบสาม บ้านกลาง	19
● จุดที่สิบสี่ โรงไฟฟ้า	20
● จุดที่สิบห้า สำนักสงฆ์	21
● จุดที่สิบหก หาดพัทยา	22
● จุดที่สิบเจ็ด ปาตัยดาหยา	23
● จุดที่สิบแปด พื้นที่ทำข้าวไร่	24
ส่วนที่ 3 ภูมินามภาษาอุรักลาไวย์บริเวณเกาะหลีเป๊ะ	25
บรรณานุกรม	26